

266

79

266

79A

ترکی صوفی

احمد جان محمد رحیم اوغلی نگ اثر عاجزانه سید
هر حقوفی صاحبینہ راجع در

ایکچی مرتبه برائے باضوی

ناشری :
مکتبہ

فرانسه
مکتبہ

Казань
ЭЛЕКТРО-ТИПОГРАФИЯ

Миллят
1909

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱

هر کم کو کلنده بار نرسه نی سوز برلن آکلانادر .
سوز، کلمه لردن - کلمه، هجالردن - هجا، حرفلر و حرکه لردن
یاصالادر .

۱: تمرین - توبنده گی سوزلر نی هجالرغه آیروب یازگز

مثال : آ - ما - ق - لم - فا - را . . .

آلما - قلم - قارا - کاعد - قاطرغا - بیمش - آغاچ - یایراق - بطاق
قایری - اوزک - چچک - طام

۲

هجا آندن یاصالا تورغان حرفلرگه، حروف هجا دیرلر

تلمزده حروف هجا اوتوز دورت در : ۱ (۱) ب ت ث ج ح خ د

ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ک ل م ن و ه لای

بو یکریمی طقور حرفکه حروف عربی دیرلر

پنج ژرگه ژ حرفلری باردیرکه بونلردن اولینیه فارسی باء،

ایکینجی گه فارسی جیم - او چونجی گه فارسی زا - دوردنجی گه فارسی

حاء - بشنجی گه صاغر کاف دیرلر .

۲: تمرین - توبنده گی کلمه لر نی درست یازگز صکره اوقوگز !

۱ () حروف عربیه دن برنجی حرف برلن یکریمی سکرنجی حرفلر

اسمی و علامتی بودی بولسه ده طاوشی بستیون باشقه در . معلم افتدیلر مثاللر

برلن آکلاناق توشلیدر .

یار . بار . جان . چانا . چین . چاپان . بازار . بازار . کوز . گور .
جیکل . جیکل . سکل . ایگاج .

۳ حرکات

حرکه اوچدر : اُست . آست . اُتره . علامتلی بودر .
عریجه اسملی : فتحه ، کسره ، ضمه در .
اُست ، قالن ونچکه اولور .
نچکه اُست : آر . بر . کلمه لرینک اولنده گی حرکه لر کبی .
تمرین : اولنده جیکل اُست بولغان اون سوز یازکز ! مثال :
آی - آنی .

۴

قالن اُست : آر . بار . کلمه لرینک اولنده گی حرکه لر کبی .
۴ : تمرین - اولنده قالن اُست بولغان اون سوز یازکز ! مثال :
آت . آربا .
اُست هم آچق و طنق اولور .

۵

آچق اُست : اینر . بیز . کلمه لرینک اولنده گی حرکه لر کبی .
۵ : تمرین - اولنده آچق اُست بولغان سوزلر نی یازکز ! مثال :
ایت - بیت . . .

۶

طنق اُست : از بر کلمه لرینک اولنده گی حرکه لر کبی .
۶ : تمرین - اولنده طنق اُست بولغان سوزلر نی یازکز ! مثال :
ات - بت . . .

۷

قالن قسقه اُتره: اُر. (اُرْمَقْدن - صو قَمَق) بُر. (بُرْمَقْدن) كلمه لرينك
اؤلنده گي حرکه کبی . (۱)

۷: تمرین - اؤلنده قالن قسقه اُتره بولغان سوزلر يازگرا

مثال: اُن - بَط . . .

۸

قالن ازن اُتره: اُور. (اُورْمَقْدن) . بُور (آق طاش) . كلمه لرينك
اؤلنده گي حرکه کبی .

۸: تمرین - اؤلنده قالن ازن اُتره بولغان سوزلر يازگرا

مثال: اُوچ . قُول . . .

۹

نچکه قسقه اُتره: اُر (اُرْمَقْدن - افرمک) . بُر (بُرْمَقْدن) كلمه لرينك
اؤلنده گي حرکه کبی .

۹: تمرین - اؤلنده نچکه قسقه اُتره بولغان سوزلرني يازگرا

مثال: اُت . تُر . . .

۱۰

نچکه ازن اُتره: اُور (اُورْمَقْدن) . بُوری . كلمه لرينك اؤلنده گي
حرکه کبی .

(۱) بن بو کتابده قالن قسقه اُتره گه علامت ايچون مصحف شريفلرده
مقبول ضمه اشباعني - طنق آستغه علامت ايچون حرفنگ آستينه ضمه
يازمقني اختيار ايتدم . ترکی يازوده حرکه عموما ضرور اولماغانده يازلميدر .

۱۰: تمرین - اوڻنده نچکه اُرن اُتره بولغان سوزلرني يازگَر!

مثال: اوت. تور. . .

۱۱

حروف هجادن بو (ا - و - ه - ي) دورت حرفكه حروف املا ديرلر كه حرف بولو بده حر كه بولو بده استعمال اولنور لر.

الف (ا) قالن اُست گه. هاءِ رسميه (ه) جيگل اُست گه - واو

(و) اُتره گه - ياءِ (ي) اُست گه علامت اولور.

قاعده: تر كي سوز لر ده قالن حر كه برلن باشلانغان سوز لر

نچكه حر كه و حرفني آلميلر، نچكه حر كه برلن باشلانغانلري قالنتي

آلميلر. بس حر كه علامتي نچكه سوز لر ده الف (ا) يازلسه ده نچكه اُست

علامتي اولور: کوتار - ييار - تيار - كييان - توبان - ايدان کبی.

قالن سوز لر ده هاءِ رسميه (ه) يازلسه ده قالن اُست علامتي

بولور: باغچه غه - آلماغه - قوراغ - باغچه ده - آلماده - قوراده کبی.

۱۱: تمرین - تو بنده گي سوزلرني درست يازگَر صکره اوقوگَر! (۱)

اُرسر بالا طاش بو. قران تير وسنده آر خلقي بار. اير کشي ايرکلي بولور.

ات کشي ارلداب او طرر. ات اُره بوري يري. اُرشوچي ني باشقه اُرالر.

اُستا تلکي اوصال بوريدن اورنک آغان. ني چچسگ آني اوررسگ.

۱۲ کلمه

کلمه لر: آما. آغاچ. ده. اوسدی. کبی معنی سی اولغان سوز لر در.

کلمه اوچ قسم در: اسم. فعل. حرف.

(۱) معلم بونلرني املا طریقنچه يازدروب اوقوتر، خطالرين توزه توب

ينه يازدرر.

۱۳ حرف (۱)

حرف ، ده کبی اوزندننگنه معنی آڭلانی طرغان کلمه در

۱۴ فعل

فعل ، اوسدی کبی معنی سی اوزندن گنه آڭلانیوب اوچ زمانه
بریده آڭلانیغان کلمه در .

اوچ زمان : ماضی ، حال ، مستقبل در .

ماضی : اوتسکان زمان .

حال : حاضرگی زمان .

مستقبل : کله چک زمان .

۱۲ : تمرین - توبنده گی فعل لردن ماضی و حال و مستقبل گه دلالة

ایته طرغان فعللرنی اوچ باغاناغه آیرکز . مثال :

ماضی	حال	مستقبل
اوسدی	اوسه	اوسر

اوسدی . اوسه ، اوسر . یازارمن . یازامن . یازدم . اوقودک . اوقی سگ .
اوقورسگ . کوردی . کورر . کوره .

(۱) کوزگز آلدنده گی هر نرسه برابرینه قویلغان برسوز باردر ، که
اول سوزنی ایشکاچوک اول نرسه ایسکه تشه در . آندی سوزلرگه ، اسم
دیلر : طاقطا - میچ - تراز کبی . دخی هر نرسه ننگ بر ترلی صفتی باردر ،
آنک برابرینه قویلغان سوزلرگه ، صفت " دیلر : قارا (طاقطا) - آق (میچ)

ازن (فلم) کبی . دخی هر نرسه ننگ اشی باردر ، آنک برابرینه قویلغان
سوزلرگه ، فعل (اش) " دیلر : (خلفه) سویلی - (شاگرد) طکلی - (قار)
یاوا کبی . سویله گانده بر اسمنی فعل گه - یا صفتغه قوشار ایچون حاضرلی
طرغان سوزلرگه ، حرف " دیلر : (استال) ده (یازدم) (اوی) دن (کیلدم)
کبی . بالالرغه کلمه ننگ قسملرین آڭلاتر ایچون شولای سویله گاج
مثاللرین طاقطاغه یازوب تعریفلرنی مثالغه اشاره برلن سویله ب آڭلاترغه
کیرک ! مثلا ، "باقگز بو سوزنگ اوزندننگنه معنی آڭلانا اما هیچ برزمان
آڭلانی شونک ایچون بو کلمه اسم بولوب تعریفی بولای بولادر . " دیمک
کبی . باشقه تعریفلر هم شولای .

۱۵ اسم

اسم، آلمان کبی اوز نندنگنه بر معنی آکلانوب اوچ زماننگ بریده آکلانمغان کلمه در.

۱۳: تمرین - تو بنده گی جمله لردن اسم، فعل، حرف لرنی

آیروب یازگز!

باغچه . ده . آغاج . اوسدی . آغاج . دن . آلمان . نی . اوزدم . بو . کون .
او . دن . مکتبه . کیچ . کیلدم . چای . برلن . کومچ . آشادم .
اسم اوچ قسم در: اسم ذات ، اسم صفت ، ضمیر .

۱۶ اسم ذات

اسم ذات ، طاش . آغاج کبی بر نرسه نی گنه بلدره طرغان اسمدر .

۱۷ اسم صفت

اسم صفت، قزل ، قارا کبی بر صفتلی نرسه نی بلدره طرغان اسمدر .
۱۴: تمرین - تو بنده گی کلمه لردن اسم ذات برلن اسم صفتنی

ایکی باغاناغه آیرگز!

کتاب . قلم . آق . ازن . قسقه . کاعد . کیچ . بیر . صو . آی . قیاش .
صاری . قارا کئی . یاقطی . زور . کچکنه . آرق . سیمز .

۱۸ ضمیر لر

ضمیر، من . سن . اول کبی متکلم گه - یا مخاطبه یا مذکور

غائبه دلالت اینه طرغان اسمدر .

متکلم ، سویلاوچی ذاتدر .

مخاطب ، سوز آکا ایتلمش ذاتدر .

غائب ، سوز آنک حقنده سویلانگان اوچونچی ذاتدر .

۱۵: تمرین - تو بنده گی کلمه لردن ضمیر متکلم - ضمیر مخاطب

و ضمیر غایب لرنی آیرگز: من . سن . اول . بز . سز . آنلر . آلاز . منم

سنگ . آنگ . بزنگ . سزنگ . آنلرنگ . آلارنگ . منی . سنی . آ
 بزنی . سزنی . آنلرنی . آلارنی . بنی .
 اسم ذات یکی قسمدر : اسم جنس ، اسم خاص .

۱۹

اسم جنس ، آغاچ . چچک کبی بیلگوسز نرسهنگ اسمی در
 « اسم عام » هم دیرلر .

۲۰

اسم خاص ، مکه کبی بیلگولی نرسهنگ اسمی در . علم هم دیرلر
 ۱۶ : تمرین - توبنده گی کلمه لردن اسم جنس لرنی اسم
 خاصلردن ایرگز .

شهر . قران . سمیر . یلغه . اوقا (۱) . صر . ایدل . کشی . احمد . عمر . عثمان
 آط . صغر . قلم . علی . استانبول . مسکو . پتربورغ . صامار . طاو . احد .
 عرفات (۲) . اصلان (۳) . مکه . مدینه .

۲۱ مفرد و جمع

اسم جنس ، مفرد و جمع اولور .
 مفرد ، قلم ، کاغد کبی معنی سنده برگنه نرسه آکلانغان کلمه در .
 جمع ، قلملر ، کاغدلر کبی معنی سنده بردن آرتق ذاتلر
 اکلانغان کلمه در .

جمع علامتی ، لر ادا تی در .

۱۷ : تمرین - توبنده گی کلمه لردن مفرد لرنی جمع ، و جمع لرنی
 مفرد یا صا گز ! قلم ، کتابلر . کاعد . قارا . اورندقلر . بالا . باغچه . آغاچ .
 طاشلر . قشیلر . چچکلر . آلما . بیمش . صو . یلغه . دیکگز .

(۱) بر آغم صو اسمی .

(۲) احد و عرفات عربستانده ایکی طاو اسمی .

(۳) قران یاننده بر طاو اسمی .

۲۲ احوال اسم

سوز آراسنده اسملر طوقز حالنگ برنده اولور:

۱	مجرد	(یا لانغاچ)	قلم - کبی
۲	مفعول به	(آنی قیلنمش)	قلم - نی
۳	مفعول فیه	(آنده قیلنمش)	قلم - ده
۴	مفعول منه	(آندن قیلنمش)	قلم - دن
۵	مفعول الیه	(آگا قیلنمش)	قلم - گه
۶	مفعول له	(آنک ایچون قیلنمش)	قلم - ایچون
۷	مفعول معه	(آنک برلن قیلنمش)	قلم - برلن
۸	مضاف الیه	(آگا قوشلمش)	قلم - نگ
۹	مضاف	(غیرسینه قوشلمش)	قلم - ی

۱۸: تمرین - تو بنده گی کلمه لرنگ طوقز حالین یا صا گز. مثال:
 کتاب - کتابی - کتابده - کتابدن - کتابگه - کتاب ایچون - کتاب برلن -
 کتابک - کتابی

کتاب، آی، قیاش، آلم، باغچه، قیو، کرک، قاداتق، می، صو.
 (۱) مجردنگ علامتی - اسمنگ اخیرنده هیچ بر علامت بولماودر:
 قلم یخشیدر کبی.

(۲) مفعول به علامتی - نی) در: قلم - نی کیسدم کبی. عثمانلی
 شیوه سنده مفعول به علامتی - ی و بی) در: قلم - ی کیسدم. آلم - بی
 یدم. دیرلر.

(۳) مفعول فیه علامتی - ده) در: قلم - ده قارا بتدی کبی.
 (۴) مفعول منه علامتی - دن) در: قلم - دن قارا طامدی کبی.
 (۵) مفعول الیه (۱) علامتی - خقیقلرده - گه) ثقیل لرده - غه در:

(۱) مفعول الیه اداتی بعض حرفلرده (فه) و (که) سویلنسهده یازوده
 همان گه و غه یازمق مناسب کورلدر: باشغه (باشقه) بیتکه (بیتکه) آطغه
 (آطقه) کبی. اخطار: کلمه آخیرنده گی قاف ساکین حرکه لنسه، غین (غ)
 کاف ساکن فارسی کاف (گ) اولمق تلنگ شیوه سیدر. قاداتق قاداتغم، کرک کراگم کبی

قلم - گه قارا یا غلدی - کتاب - غه یازدم . کبی . عثمانلی شیوه سند و مفعول
 علامتی - ه و یه) در : کتاب - غه یازدم . باغچه - یه کردم کبی .
 (۶) مفعول له علامتی - ایچون) در : قلم ایچون آقچه بیردم کبی
 (۷) مفعول معه علامتی - برلن) در : قلم برلن یازدم کبی .
 (۸) مضاف الیه علامتی - ننگ) در : قلم - ننگ صابی کبی عثمانلی
 شیوه سند و مضاف الیه علامتی - ک - وننگ) اولور : قلم - ک صابی
 آلمان - ننگ ایسی کبی .

(۹) مضاف علامتی ساکنلرده - ی) و متحرکلرده - سی) در :
 باغچه ننگ آلمان - سی . آلمانک ایسه - ی کبی .
 تنبیه : خفیف دیوب حرفلری نچکه بولغان کلمه گه - ثقیل دیوب
 حرفلری قالن بولغان کلمه گه ایتلر : - آغیه - کونگه کبی .
 ۱۹ : تمرین - توبنده گی جمله لردن هر اسمنی آلوب قابو
 حالده اولدیغین یانینه یاز کز . مثلاً : قلم - مجرد . قلمنی - مفعول به .
 قلم اُزئندر . قلمنی یاصادم . قلمده برکه بار . قلمدن فائده آلدیم . قلمگه صاب
 قویدیم . قلم ایچون شاد بولدیم . قلم برلن بایغان . قلمنک تلی اوتکون در .
 یازوچی ننگ قلمی قلچی در .

۲۳ اضافت

بالانک کتابی

مضاف ، معنی سی بر نرسه گه قوشلغان کلمه در : کتابی کبی .
 مضاف الیه ، معنی سینه بر نرسه قوشلغان کلمه در : بالانک کبی
 مضاف ننگ مضاف الیه گه قوشلوینه اضافه دیرلر .

۲۰ : تمرین - توبنده گی مضاف لرگه مضاف الیه لر یاز کز !
 مثال : بالانک کتابی - آطنک یالی ...

کتابی . یالی . صابی . اچی . آباغی . باشی . کوزی . نوری .
 صالحتی . یلیسی . ایسی . آلماسی . توبه سی . توبه سی .
 اضافه نی بلو ، مرکب اضافی نی بلو گه - مرکب اضافی نی بلو ،

باشقه مرکبلرنی بلوگه توقتادیغی ایچون بو اورنده انواع مرکبئی کورستو مناسب کورلدی .

۲۴ مرکب

مضاف برلن مضاف الیه نگ جیینیه «مرکب اضافی» دیرلر :

بالانک کتابی کبی . بالانک مضاف الیه کتابی مضافدر .

صفت برلن موصوف نگ جیینیه «مرکب وصفی» دیرلر :

آق کاعد کبی . آق صفت کاعد موصوفدر .

مسند برلن مسند الیه نگ جیینیه «مرکب اسنادی» دیرلر :

قلم قامشددر کبی . قلم مسند الیه ، قامش مسنددر .

ترکیده مضاف الیه مقدم مضاف صوگ اولور .

۲۱ : تمرین - تو بنده گی مرکبلردن مرکب اضافی ، و مرکب

وصفی ، و مرکب اسنادیلرنی آیروب یازگز ! کتابنک طشی . علم

فائده لیدر . قارا ساچ . قزل چچک . قلم نگ اچی . ازن قلم . کتاب

بخشیدر . قش صالحنددر . قارت کشی . بالانک قلمی . آغاننگ آطی .

یاش بالا . باباینگ صاقالی . جی اسسیدر .

۲۵ ضمیر اضافیلر

مضاف اداآینه ضمیر اضافی هم دیرلر .

سنگ کتابک . آنگ کتابی .

سزنگ کتا بکتر . آنلرک کتابی کبی

بنم کتابم .

بزنک کتابم .

ضمیر اضافیلر ، متکلم ومخاطب نک مفرد و جمعی ایچون دورت

اولوب ، غائب ایچون بر دانهدر :

غائب

مخاطب

متکلم

ی = سی

ش

م

مفرد

نیتاک جدولده کوره سز .

۲۲: تمرین - تو بنده گی مضافلر گه ضمیر اضافیلر

بنم قلم - سنگ قلمگ - آنک قلمی . . .

بنم قلم . سنگ قلم . آنک قلم . بزنگ قلم . سزنگ قلم . آنلرنگ قلم . بنم قارا . سنگ قارا . آنک قارا . بزنگ قارا . سزنگ قارا . آنلرنگ قارا . بنم صو . سنگ صو . آنک صو . بزنگ صو . سزنگ صو . آنلرنگ صو . بنم می . سنگ می . آنک می . بزنگ می . سزنگ می . آنلرنگ می . بنم قیو . سنگ قیو . آنک قیو . بزنگ قیو . سزنگ قیو . آنلرنگ قیو . قایری - سنگ قایری . آنک قایری . بزنگ قایری . سزنگ قایری . آنلرنگ قایری .

قاعده لر : (۱) اسمنگ اخیرنده بر حرکه علامتی بولوب یازلارلار حرفی ، تصریفلرینک هیچ برنده تشمز : قیو - قایری کبی .

(۲) صو - می کبی واو ، یابرلن تمام اسملر گه ضمیرلر طناشدرغان حرکه سی سلامت قالسون ایچون حرکه سی جنسندن بر حرف آرتدرلر : صووم - مییم کبی .

۲۶

۱ بالانگ کتابی ۲ فاین آغاچی

۳ علم دریاسی ۴ تیر قلم

اگر اضافه دن تشبیه (بر نرسه نی بر نرسه گه اخشاتو) آکلانسه اضافه تشبیه اولور ، علم دریاسی کبی علم نی دریاغه تشبیه آکلاندر . اگر اضافه دن بیان نوع (بر نرسه نگ قایو نوع دن اولدیغین بیان) آکلانسه اضافه بیانیه اولور ، فاین آغاچی کبی ، آغاچنگ قایو نوع دن اولدیغی آکلاندر .

(۱) "مر" نی "بز" - "گزر" نی "گزر" - "وغر" ، ایتوب سویله وچیلرهم یازوچیلر کوبدر : کتابیز - کتابغز - کوزگزر کبی .

اگر اضافه دن تشبیه ده بیان نو عده آکلانماسه اضافه لامیه
اولور : بالانگ کتابی کبی
اضافه بیانیه ده مضاف نگ عینی اولور . قاین آغاچنگ
عینی اولدیغی کبی .

۲۶ : تمرین - تو بنده گی مرکب اضافیلردن اضافه لامیه ،
ویانیه ، و تشبیه لر نی آیرگز !
آلما باغچه سی . ایمن آغاچی . قلمنگ صابی . غفلت بقوسی .
آط بازاری . آلما ییمشی . عجب اودی . قیاش یاقطبسی
علم دریاسی . قاین آغاچی . خان مسجدی . تیمر قلم .
بالانگ کتابی . خلفه نگ بولمه سی .

۲۷

ایمن آغاچی

بو منم کتاب

بو تیمر قلم

مرکب اضافی ده قایچان مضاف الیه علامتی طاشلانر : ایمن آغاچی
(ایمن نگ) کبی . قایچان مضاف علامتی طاشلانر : منم کتاب (کتابم)
کبی . قایچان هر ایکیسی طاشلانر : تیمر قلم (تیمرنگ قلمی) کبی .
صوگنی نوع " مرکب اضافی " بر جزئی نگ ده صفت بولماوی برلن
" مرکب وصفی " دن آلرلر .

۲۵ : تمرین - تو بنده گی مرکب اضافیلر نی مرکب وصفی لردن
آیرگز .

تیمر قلم . ازن قلم . طاش قلم . قاطی طاش . قاراطاقتا .
آغاچ طاباق . تیمر چیلک . قسقه طایاق . تیمر طایاق . پیالا صاوت .
کیگ صاوت . زور صاوت . کمش قاشق .

۲۸

اسم ، احوال اسم . ایله تصریف اولندیغی کبی ضمیر اضافیلر
برلن هم تصریف اولنور .

ساکن لرنگ تصریفی :

غائب	مخاطب	متکلم	مفرد
کتابی	کتابک	کتابم	
کتابی	کتابکز	کتابمز	جمع
کتابلری	کتابلرک	کتابلرم	
کتابلری	کتابلرکز	کتابلرمز	

متحرک لرنگ تصریفی

آلماسی	آلماک	آلام	مفرد
آلماسی	آلماکز	آلامز	
آلماری	آلمارک	آلالم	جمع
آلماری	آلمارکز	آلالمز	

۲۳ : تمرین - تو بنده گی اسملرنی ضمیر اضافی لر برل
تصریف ایدگز.

قلم . کتاب . کاعد . طاقطا . مکتب . خلفه . بالا . آنا . آنا . صو . می . طار
کرک . فایری . قیو .

۲۹

مضافه ، مجرد کبی احوال اسم برلن تصریف اولور؛ مگ
مضاف ایکنچی کره مضاف اولماز . بناء علیه سکرز حالده اولور .

مفرد

خفیف

ثقیل

ساکن	متحرک	ساکن	متحرک
ایر - ی	توبه - سی	باش - ی	آلماس - ی
ایر - ی - ن (۱)	توبه - سی - ن	باش - ی - ن	آلماس - ی - ن

(۱) یای اضافه صوکنده غی مفعول به علامتدن یا ساقط اولور : کتابین
(کتابینی) کبی .

ایر-نده (۲)	توبه-سنه-ده	باش-نه-ده	آلماس-نه-ده
ایر-ندن	توبه-سنه-دن	باش-نه-دن	آلماس-نه-دن
ایر-نه	توبه-سیه-نه	باش-یه-نه	آلماس-یه-نه
ایر-ی-ایچون	توبه-سی-ایچون	باش-ی-ایچون	آلما-سی-ایچون
ایر-ی-برلن	توبه-سی-برلن	باش-ی-برلن	آلما-سی-برلن
ایر-ی-نگ	توبه-سیه-نگ	باش-یه-نگ	آلماس-یه-نگ

جمع

ثقیل

خفیف

متحرك	ساكن	متحرك	ساكن
آلما-لر-ی	باش-لر-ی	توبه-لر-ی	ایر-لر-ی
آلما-لر-ین	باش-لر-ین	توبه-لر-ین	ایر-لر-ین
آلما-لر-نده	باش-لر-نده	توبه-لر-نده	ایر-لر-نده
آلما-لر-ندن	باش-لر-ندن	توبه-لر-ندن	ایر-لر-ندن
آلما-لر-یه-نه	باش-لر-یه-نه	توبه-لر-یه-نه (۱)	ایر-لر-یه-نه
آلما-لر-ی-ایچون	باش-لر-ی-ایچون	توبه-لر-ی-ایچون (۲)	ایر-لر-ی-ایچون
آلما-لر-ی-برلن	باش-لر-ی-برلن	توبه-لر-ی-برلن	ایر-لر-ی-برلن
آلما-لر-ی-نگ	باش-لر-ی-نگ	توبه-لر-ی-نگ	ایر-لر-ی-نگ

۳۰

ضمیر متکلم ومخاطبگه مضاف لرنگ مفرد و جمع لری هم شول
نیاس اوزره تصریف ایدلور.

- (۱) مفعول الیه علامتی اولغان (گه و غه) یای اضافه صوکنده نون غه
قلب ایدلور: کتابینه (کتابیگه) باشینه (باشیغه) کبی.
- (۲) مفعول له اداتین تخفیف ایله کتابیچون، و کتابلریچون، وتوبه سیچون
وتوبه لریچون دیوهم کلور. مفعول معه علامتین تخفیف ایله کتابیله، توبه سیله دینور.
- (۳) مفعول فیه ومفعول منه ذاتلری آلدنده یای اضافه نون غه قلب
ایدلور: کتابنده (کتابیده) کنابندن (کتابیدن).

خفیف

متحرك

ساكن

مفرد	جمع	مفرد	جمع
ایر - م	ایر - لر - م	توبه - م	توبه - لر - م
ایر - م - نی	ایر - لر - م - نی	توبه - م - نی	توبه - لر - م - نی
ایر - م - ده	ایر - لر - م - ده	توبه - م - ده	توبه - لر - م - ده
ایر - م - دن	ایر - لر - م - دن	توبه - م - دن	توبه - لر - م - دن
ایر - م - گه (۱)	ایر - لر - م - گه	توبه - م - گه	توبه - لر - م - گه
ایر - م - ایچون	ایر - لر - م - ایچون	توبه - م - ایچون	توبه - لر - م - ایچون
ایر - م - برلن	ایر - لر - م - برلن	توبه - م - برلن	توبه - لر - م - برلن
ایر - م - ننگ	ایر - لر - م - ننگ	توبه - م - ننگ	توبه - لر - م - ننگ

ایر - مز آ	ایر - لر - مز آ	توبه - مز آ	توبه - لر - مز آ
ایر - گ آ	ایر - لر - گ آ	توبه - گ آ	توبه - لر - گ آ
ایر - گز آ	ایر - لر - گز آ	توبه - گز آ	توبه - لر - گز آ

ثقیل لر ننگ تصریفی ده شول قیاسچه در .

۲۳ : تمرین - ثقیلردن هم متحرك وساكن لر ننگ بشر قسمد تصریف ایدگز .

مثلا :	باشم آ	باشلرم آ	آلام آ	آالمارم آ
	باشمز آ	باشلرمز آ	آلامز آ	آالمارمز آ
	باشک آ	باشلرک آ	آلماک آ	آالمارک آ
	باشکز آ	باشلرکز آ	آلماکز آ	آالمارکز آ

۳۱ صفت

صفت ، بر نرسه ننگ حالین بلدروب آندن ألك ذکر

(۱) قایچاغنده مفعول الیه اداندن کافی حذف ایلن ده کلور : کتابه (کتابمگه) توبه مه (توبه مگه) کبی

بلنگان کلمه در : مثالده گی ، یشل کبی که یاپراق نگ آلدنده
اولوب آنگ حالین بلدره در :
صفت آنگ حالین بلدرگان کلمه گه "موصوف" دیرلر . مذکور
مثالده گی یاپراق کبی .

۳۲ ازن قلملر

مرکب وصفی جمع بولسه ، ادات جمع صفت نگ اخیرینه
لاحق اولمایوب موصوفنگ گنه اخیرینه لاحق اولور : ازن قلملر
کبی ازنلر قلملر دینمز . مگر مرکب وصفیدن موصوف محذوف
بولسه ، ادات جمع صفت غه لاحق اولور : کوچکلر اولوغلرنی
حرمته و کرک کبی . (کوچک کمسه لر الوغ کمسه لر نی حرمته و کرک
نقدیرنده در .)

بر کلمه نگ صفت اولدیغی ، صوگینه « کمسه یا خود نرسه »
کلمه لرندن برین کلتروب معنی حاصل اولمق ایلان بلنور :
زل نرسه ، فقیر کمسه کبی . احمد کمسه یا خود عقل نرسه دینمز .
۲۶ : تمرین - تو بنده گی کلمه لر دن صفت اولغانلرنی ایرگز!
رق . سیمز . آط . قارا . آق . نجکه . قالن . زور . یوقاری . تو بن . تیرن .
سای . صو . قارط . باش . کشی . کیش . طار . مسجد . جیشل . آور . طاش . آوز .

ادات جمع کبی ، ضمیر اضافیلر ، واحوال اسم اداتلریده
مرکب وصفیدن موصوف نگ غنه اخیرینه لاحق اولورلر :

ازن قلم	ازن قلم	ازن قلم - برلن
قلم - م	قلم - نی	
قلم - گ	قلم - ده	قلم - نگ
قلم - ی	قلم - دن	قلم - ی
قلم - مز	قلم - گه	
قلم - کتر	قلم - ایچون	

۳۳ ادبلی بالا . قزل چچك

صفت ، سماعی و قیاسی اولور .

صفت سماعی ، بر قاعده ایلن یا صالما یوب توبدن

بولغان کلمه در : قزل ، آق کبی .

صفت قیاسی ، برر ادا ت برلن اسم دن - یا صقتدن - یا فعل

یا صالغان صفتلردر : ادبلی . اوتکین . یخشیراق کبی .

۲۷ : تمرین - توبنده گی کلمه لردن سماعی و قیاسی صفتلر

آیرکز !

ادبسر . آزعین . چاپقین . آچراق . یابغراق . بایمق . بای

قزل . کیچه گی . کوندزگی . عربچه . روسچه . طزلق . کونلک

یولداش . سبقداش . صاری . صارغلت . آق . آقجالت . کوک

کوکجالت . آطلی . آقچهللی . کیگ . تیرن . آچ . طوق

اسم عددلر هم صفت جمله سندندر . مگر آنلرنک موصوفلر

« تمیز » ، دیمک ینه موافقرا قدر .

۳۴ اسم عدد

اسم عدد ، صان اسمیدر که بیش قسم در :

برنجی عدد اصلی در :

بر ، ایکی ، اون ، یکرمی ، یوز . مک . میلیون . کبی

۳۵ عدد وصفی

ایکنجی ، عدد وصفی در : برنجی ایکنجی کبی . عدد اصلی لرغا

« نچی » ادا تین آرتدرمق ایلن حاصل اولور .

اخطار : ایکی کبی اخیر متحرک بولغان اسم عددلر دن

وصفیه صورتنده « ی » حذف ایدلور :

مثال

عدد وصفی

بر - نچی
ایک - نچی
اوچ - نچی
آل - نچی
یید - نچی
اون - نچی
یکرم - نچی
ایلل - نچی
یوزن - نچی

عدد اصلی

بر
ایکی
اوچ
آلئی
ییدی
اون
یکرمی
ایللی
یوز

۳۶ عدد کسری

اوچنچی عدد کسری در، اوچدن بر، اوچدن ایکی، یزگه بر، مگگه بیش
کبی، عدد اصلی نگ اخیرینه „دَنبر - دن ایکی - گه بر - غه بر“ علامتترین
آرتدرمق ایله یا صالور؛ یار طی - چیرک - یارم کیلر هم بو
قیلدندر.

مثال

عدد کسری

اوچگه بر — اوچ - دَنبر
اونغه ایکی — اون - دن ایکی
یزگه اون — یز - دن اون
مگگه ایللی — مگ - دن ایللی کبی

عدد اصلی

اوچ
اون
یز
مگ

۳۸ عدد توزیعی

دورتچی سی عدد توزیعی در، برر ایکیشر کبی. عدد اصلینگ
اخیرینه ساکن ایسه „ر“، متحرک ایسه „ش“، اداتی آرتدرمق ایله
بنا ایدلور:

مثال

عدد اصلی	عدد توزیعی	عدد اصلی	عدد توزیعی
بر	بر-ر	سکز	سکز-ر
بیش	بیش-ر	اون	اون-ار
آلپی	آلپی-شر	یکرمی	یکرمی-شر
ییدی	ییدی-شر	اوپز	اوپز-ر

اخطار- توزیع علامتی نگ راسی آلدنده است علامتی
 یازلر، ها (ه) یازلماز: برر - طوغزار (برر) - طوغر
 یازلماز (کبی).

۳۸ عدد حالی

ایکاو

ییشنچی عدد حالی در که موصوفندن صوگ اولوب آند
 حال بولور: بالالر ایکاو کیلدیلر کبی (ایکی بولغان حال
 کیلدیلر دیمک)

بونی اصل عددنگ اخیرینه «او» اداتین یالغاو برلن یاصالر

مثال

عدد اصلی	عدد حالی
بر	براو
ایکی	ایکاو
اوج	اوپچاو
ییدی	ییداو کبی

اخطار - ایکی - ییدی کبی حرکه برلن تمام عددلرنگ
 حرکه سی طاشلانر. نیتاک جدوله کورله در.

۲۸: تمرین - تو بنده گی عدد لرنی بیش تر لی ایتوب بیش جدولگه

اصلی وصفی کسری توزیعی حالی
بارگز! مثلا: ایکی - ایکنجی - ایکیدنبر - ایکیشر - ایکاو
ایکی اوچ. بیش. آلی. ییدی. سیکز. طوغز. اون. اوندورت. یکریمی.
اوتر. فرق. ایللی. آلطمش.

۳۹ تصریف لری

اسم عددلرده، صفت قسمندن اولدیغی ایچون ضمیر اضافیلر
واحوال اسم اداتلری موصوفلرینگ اخیرینه لاحق اولور.

۱ برکشی	۱ برکشی	۷ برکشی - برلن
۲ "کشی-م	۲ "کشی-نی	۸ "کشی-نگ
۳ برکشی-نگ	۳ "کشی-ده	۹ "کشی-سی
۴ "کشی-سی	۴ برکشی-دن	
۵ برکشی-مز	۵ "کشی-گه	
۶ "کشی-کتر	۶ "کشی-چون	

اسم اشاره لر هم صفت جمله سندنلر.

۴۰ اسم اشاره

اسم اشاره، بو، شول، اول کبی بر نرسه نی کورستکان ده ایتله
طرغان اسم در.

بو- یا قنغه - شول - بر آز یراقغه - اول - وتگی بیگرا کده یراقغه
اشاره ایچوندر.

اسم اشاره برلن کورستکان نرسه گه «مشار الیه» دیرلر:

بو کتاب. شول قلم. اول طاو. کبی. بو- شول - اول - اسم اشاره لر
اولوب، کتاب - قلم - طاو - مشار الیه لر در.

بو - شول - اول ننگ جمعلری - بونلر - شونلر - آنلر در
 « تگی ننگ تگیلر » در .

احوال اسم اداتی - و ضمیر اضافیلر ، باشقه صفیلرده فی
 اسم اشاره ننگده موصوفلرینه « مشار الیه لرینه » لاحق اولسه
 کوبرک وقنده موصوفلری محذوف اولدیغی ایچون بونده تصریفلر
 کورستلدی .

۱۴ بو

ضمیر اضافیلر	احوال اسم
--------------	-----------

جمع لر	مفرد لر	جمعلر	مفرد لر
بونلرم	بووم (۲)	بونلر	بو
بونلرک	بووگ	بونلرنی	بوننی (۱)
بونلری	بوسی	بونلرده	بونده
بونلرمز	بومز	بونلردن	بوندن
بونلرکر	بوکز	بونلرغه	بوئگا
بونلری	بوسی	بونلر ایچون	بونگچون
		بونلر برلن	بونگبرلن
		بونلرنگ	بونگ
		بونلری	بوسی

(۱) بونگ احوال اسم برلن تصریفنده بانی میم غه آلماشدروب
 سویله و غالبدر : موننی - مونده - موندن الخ کبی . موننان دیوچیلرده بار .
 (۲) بو ایکی صیغه ده بانگ حرکه سین صاقلار ایچون ینه بر واو
 آرتادر .

شول

ضمیر اضافیلر

احوال اسم

مفرد	جمع	مفرد	جمع
شول	شون-لر (۲)	شول-م	شون-لر-م (شولرم)
شو-نی	شو-نلر-نی	شو-لک	شون-لرک (شولرک)
شو-نده	شون-لر-ده	شول-سی (۴)	شون-لر-ی (شولری)
شو-ندن	شو-نلر-دن	شول-مز	شون-لر-مز (شولرمز)
شو-کا (ر) (۱)	شون-لر-غه	شول-کتر	شون-لر-کتر (شولرکتر)
شو-نگ ایچون	شون-لر-ایچون	شول-سی	شون-لر-ی (شولری)
شو-نگ-برلن	شو-نلر-برلن		
شو-نگ	شون-لر-نگ		
شول-سی	شون-لر-ی		

اول

ضمیر اضافیلر

احوال اسم

مفرد	جمع	مفرد	جمع
اول	آن-لر	اول-م	آن-لر-م
آ-ی (۳)	آنلر-نی	اول-ک	آن-لر-ک

(۱) قاعده چه (شوگا) کرک ایسه ده استعمالده (شوگار - یاخود شوگارغه دیرلر .

(۲) شولنگ جمعنده "شونلر"، نونتی طاشلاب هم سویلیلر . بو تقدیرده جمع علامتی، "لار" یازلادر .

(۳) آنی اصلده، "آنی" اولوب اجتماع نونین سیندن بر نون نذف اولنمشدر . (۴) لامنی نونغه آلماشدرو بده سویلیلر: شونسی کبی .

آن-ده	آن-لر-ده	آن-سی (اولسی)	آن-لر
آندن	آن-لر-دن	اول-مز	آن-لر
آ-کا (۱)	آن-لر-غه	اول-کتر	آن-لر
آن-کچون (آنگ ایچون)	آن-لر-ایچون	آنسی (اولسی)	آن-لر
آن-کله (آنگ ایله)	آن-لر-برلن		
آن-ک	آن-لر-ک		
آن-سی	آن-لر-ی		

تگی هم اول کبی یراق ایچون اسم اشاره اولوب کامل تصریف ایدلر
 آری - بیر - بر اور نغه اشاره ایچون اولور لر تصریف ایدلر
 اسم اشاره صفت بولغانغه «راق - رک» اداتلری هم یالغانلر
 آریراق - بیریراک کبی .

بو ایکیسی «غی» «گی» اداتلری ایلن صفت اولوب باش
 صفتلر حکمنده اولور لر: آریغی یاقدن بیرگی یاقغه کوچرایدم اوچ آطالار
 «آنه - منه - آنه تره - منه تره» هم اسم اشاره لردر .

۲۹: تمرین - اسم اشاره لر نیلر؟ احوال اسم و ضمیر لر برلر
 تصریفلرین سویله کتر . بو - شول - تگی نیگه اشاره ایچون
 آنه، منه نیندی کلمه لر؟ کبی سؤالر یاصالر .

۴۲ ضمیر

ضمیر بیش تر لیدر: ضمیر شخصی - ضمیر اضافی - ضمیر نسبی
 ضمیر فعلی - ضمیر وصفی .
 ضمیر شخصی آلتی اولوب، ایکیسی متکلم - ایکیسی مخاطب
 ایکیسی غائب ایچوندر .

(۱) آکا اصلده،، آنگه،، اولوب قرب مخرج مناسبتیه صاغر کافگه
 منقلب اولمشدر. ضمیر شخصی بولغان - بن - سن - اول - هم مفعول به حاللرند
 بنی - سنی - آنی - و مفعول الیه حاللرند - بکا - سکا - آکا - اولوب
 اصلده - بنتی - سنتی - آنی - و بنگه - سنگه - آنگه اولمشلردر .

مثال

مستکلم	مخاطب	غائب
بن (مین)	سن (سین)	اول
بز	سز	آنلر (آلار)
ضمیر شخصیلرده هم مضاف حالندن باشقه احوال اسم جاریدر.		

مفردلری

بن (مین)	سن (سین)	اول
بنی (مینی)	سنی (سینی)	آنی
بنده (مینده)	سنده (سینده)	آنده
بندن (میندن)	سندن (سینتن)	آندن (آنتن)
بگا (میگا)	سگا (سیگا)	آگا (آنارغه)
بنه-مچون (مینم ایچون)	سنه-کچون (سینگ ایچون)	آنه-کچون (آنک ایچون)
بنه-مله (مینم برلن)	سنه-کله (سینگ برلن)	آنه-کله (آنک برلن)
بنه-م (مینم) (مینکی)	سنه-گ (سینکی)	آنه-گ (آنکی)

جمعلری

بز	سز	آنه-لر (آلار الخ)
بز-نی	سز-نی	آنه-لر-نی
بز-ده	سز-ده	آنه-لر-ده
بز-دن	سز-دن	آنه-لر-دن
بز-گه	سز-گه	آنه-لر-غه
بز-مچون (بزنگ ایچون)	سز-کچون (سزنگ ایچون)	آنه-لر-ایچون
بز-مله (بزنگ برلن)	سز-کله (سزنگ برلن)	آنه-لر-برلن
بز-م (بزنگ) (بزنگی)	سز-گ (سزنگ) (سزنگی)	آنه-لر-نگ (آنلرنگی)

ضمیر اضافی

ضمیر اضافی مضاف حالنده گی کلمه لرننگ اخیرنده گی ضمیر لر در که پیش دانه در .

م . گ . مز . گز . ی . کتابم . کتابک . کتابمز . کتابکز . کتابی کبی . بیانی
مضاف بحثده کچدی .

۴۳ ضمیر نسبی

ضمیر نسبی : مین ، خلفه من . سین ، شاگرد سگ . جمله لرننده
خبرنگ اخیرینه کلگان ضمیر لر در که دورت اولوب ایکسی متکلم ،
ایکسی مخاطب ایچون در : من ، مز ، سگ ، سز .

مثال :	متکلم	مخاطب	غائب
مفرد	مین خلفه من	سین خلفه سگ	اول خلفه در
جمع	بز خلفه لر مز	سز خلفه لر سز	آنلر خلفه لر در

اخطار : ضمیر نسبی لرننگ غائبی اولمایوب ، آنک اورنینه
ادات خبر اولغان «در» لفظی استعمال اولنور .

۴۴ ضمیر فعلی

ضمیر فعلی ، فعل لر ننگ اخیرینه کره تورغان ضمیر لر در که
تفصیلی فعل بیاننده کلور ؛ انشاء الله تعالی . بر مثال :

مفرد : یازد-م . یازد-گ . یازد-ی . جمع : یازد-ق . یازد-کز . یازد-یلر .

ضمیر وصفی

ضمیر وصفی «غی، گی» لفظلری در که ، مضاف الیه ننگ یا ظرف
نگ یا فعل ننگ اخیرینه کلوب آنی صفت ایدر : علی نکی (نگ گی)
کیچه گی ، اوبده گی ، اوقودبغی کبی . بر مثال : بو قلم علینکیدر .

کچه گی یاغور آشلقرغه ضرر ایتکان . اویده گی فکر بازارغه یارامی .
 علی بر کره اوقودیغی درسین بلور .

۳۰: تمرین - ضمیرلر نیلر ؟ نیچه قسم ؟ ضمیر شخصی لر نی -
 اضافیلر نی - نسبیلر نی - فعلیلر نی - وصفیلر نی سویله گز ! دیو تورلی
 سؤاللر برلن شفاهی تمرین یاصالر .

فعل

فعل ، اوزندنگنه بر معنی آکلانوب ، اوچ زماننگ بریده
 آکلانغان کلمه در دیمش ایدک .
 فعل نگ اصلی مصدر در .

۴۵ مصدر

مصدر ، ثقیل و خفیف اولور :
 مصدر ثقیل ، اخیرنده مق ادااتی بولغان مصدر در : یازمق اوقومق ، کبی .
 مصدر خفیف ، اخیرنده مک ادااتی بولغان مصدر در : کورمک بلمک کبی
 مصدر نگ اخیرنده غی مق و مک ادااتلرینه اداات مصدر - اداات
 مصدر نی خذف ایتسکاج قالغان لفظینه ماده اصلیه دیرلر . اوقومق کورمک
 مصدر لرندن مق و مک اداات مصدر اولوب ، اوقو - کور (۱)
 ماده اصلیه لر در .

(۱) ماده اصلیه نگ اخیرنی ساکن اولور : یاز - کور کبی . و متحرک
 اولور : آشا - اشله - آری - اوقو کبی . فتحه خفیفه گه علامت هاء رسمیه ،
 ثقیله گه - الف ، کسر - گه یاء ، ضمه گه - واو یازمق املا اصولنده در . اصل
 ماده نگ اخیرینه حرکه علامتی بولوب یازلغان حرف املا ، تصریفلرینگ
 هیچ برنده تمیز . اشله دی آریدی اوقودی کبی . اشلدی ، آردی ، اوقدی یازلماز .

فائده : ترکیده مادهٔ اصلیه دن امر معنی سی حاصل اولور .

۳۱ : تمرین - تو بنده گی مصدر لر دن خفیف و ثقیل مصدر لرنگ مادهٔ اصلیه لرین ایکی گه آیروب یازگز : آشامق . ایچمک . چچمک . بارمق . قایتمق . کلمک . کیتمک . اوزمق . صورمق . آطمق . باطمق . صاتمق . آلمق . بیرمک . کلمک . یغلامق . اولمک . نرلمک .
سؤال لر : مصدر نیندی کلمه ؟ مصدر ، تلفظی یرندن نیچه قسم ؟

۴۶ مثبت و منفی

مصدر و فعل ، معنی سی یرندن مثبت و منفی اولور .
مثبت ، یازمق . ویازدی کبی . بر اشنگ بولووین بلدره
طوغان کلمه در .

منفی ، یازممق . ویازمادی کبی بر اشنگ بولماون بلدره طوغان
کلمه در .

قاعده : مثبت نی منفی ایتمک ایچون مادهٔ اصلیه ننگ اخیرینه
خفیفلرده "مه" ثقیل لرده "ما" اداتین آرتدرلر : یازمامق یازمادی .
کورمه مک کورمه دی . کبی .

قایچاغنده ادات نفی دن بر حرف حذف ایدلوب کورمه مک - کورمادی
یازمامق - یازمادی کبیده یازلور .

بو دورت تورلی مصدرغه مصدر اصلی دیرلر .

۳۲ : تمرین - تو بنده گی مثبت نی منفی ، منفی نی مثبت ایدوب
یازگز !

کورمک . یازمق . بلمک . آکلامق . طیمق . طیمق . طویمق . ایشتمک .
ططمق . یرمک . کرمک . چقمق .

۴۷ ترلی مصدرلر

مصدر اصلی دن دورت تورلی مصدر بناء ایدلور :

۱ مصدر تأکید - یازمقلق - کورمکلاک کبی . مصدر اصلی

نگ اخبرینه خفیله ده «لک» ثقیلرده «لق» اداتین آرتدرمق ایله
بناء ایدلور .

۲ مصدر تخفیفی - یازمه - وکورمه کبی ادات مصدر دن قاف
وکاف اورنینه هاء رسمیه کلترمک ایله بنا ایدلور .

۳ مصدر نوعی - یازش - وکورش کبی . ادات مصدر اورنینه
«ش» اداتین کلترمک ایله بناء ایدلور .

عثمانلی شیوه سنده ماده اصلیه نگ اخیری متحرک ایسه «ش»
اداتی نگ آلدینه بر یا آرتدرلور : اوقویش - وسویله یش کبی .

۴ اسم مصدر - یازو وکورو کبی ، ادات مصدر اورنینه
«و» اداتین آرتدرمق ایله بنا ایدلور (۱)

۲۳ : تمرین - توبنده گی کلمه لردن هر تورلی مصدرنی
آیرمق «کک» ، یا که هر نوعدن اونارنی اوزلری طابوب
یازارلر :

باقمقلق . کورمکلک . ایشتو . بلو . یازش . کورنش . اوقومه سی آکلامه سی
گوزل .

فعل و مصدر نگ ، معلوم و مجهول متعدی و لازم کبی
بعض قسملرین بلو ، فاعل و مفعول و اسنادنی بلو که طوقاغان
ایچون ، بونلردن بو اورنده قسقه چه معلومات بیرو مناسب
کورلدی .

۴۸ فاعل

بالا یازدی

فاعل بالا کبی فعل نی قیلوچی ذاتدر . هر فعل گه بر فاعل

(۱) اصل ماده اتره برلن تمام بولوب علامتینه او یازلغان بولسه ،
اسم مصدر علامتی هیچ شی آرتدرلماز . اوقو کبی . اصل ماده اسم مصدر
برلن او قرینه برلن آیرلر .

لازم اولور . فاعل فعلدن اول کلور . فاعل ننگ علامتی شولر
آننگ اورنینه کیم یاخود نی دیگان سوزنی کلتروب صور
صیح اولور .

مثلا: بالا یازدی . یاغور یاودی . کیم یازدی؟ بالا . نی یاودی؟ یاغور
کبی .

۳۴: تمرین - تو بنده گی فعلر گه فاعل لر یازکز! مثلا: بالا یازدی
یازدی . او قودی . او گرتدی . آقدی . یاندی . اُردی . اُردی . اُردی . اُردی .
اوسدی . ایسدی . قاینادی . پشدی . یاودی . اریدی .

۴۹ مفعول به

بالا سبغنی یازدی .

مفعول به ، سبغنی کبی آنی قیلنمش نرسه ننگ اسمیدر . علامتی
“ننی یا، کمنی،، جو ابنده تو شر . ننی یازدی؟ سبغنی .

قایچا غنده مفعول به اداتی محذوف اولور: بالا سبغنی او قودی کبی .
(سبغنی او قودی تقدیرنده در) .

ادات مضاف صوگنده یاسی محذوف اولور: بالا سبغنی بلدی کبی
(سبغنی بلدی تقدیرنده در) .

۳۵: تمرین - تو بنده گی جمله لر گه مفعول به لر یازکز! مثلا:

بالا سبغنی یازدی .

بالا یازدی . بالا طکلادی . قیاش یاقطرتدی .

بالا آشادی . بالا سوندردی . آغای جیکدی .

۵۰ اسناد

بالا یازدی

بر نرسه نی ایکنچی نرسه گه تره ب سویلاو گه « اسناد » دیلر؛
بالا یازدی کبی . تره لمش سوز گه « مسند » دیلر: یازدی کبی . آکا

نولهش سوز گه « مسند الیه » دیلر: بالا کبی مسند و مسند الیه ننگ
جیبینه « مرکب اسنادی - جمله - کلام - و مرکب نام » دیلر.

اخطار: فعل هر قایچان مسند، فاعل مسند الیه اولور.

۳۶: تمرین - تو بنده گی جمله لردن مسند، و مسند الیه لرنی آیرکز!

بالا بازدی . شاگرد اوقودی . قیاش چقدی . قش اچدی . صو آقدی . صو
نوکلدی . یاپراق قیلدی . یاز اوزدی . کز کلدی . جی کیتدی . کتاب یازلدی .

۵۱ متعدی و لازم

فعل متعدی سودی کبی بر مفعول به دن باشقه تمام بولمی طرغان
فعل در، فعل لازم کلدی کبی مفعول به گه محتاج اولمایوب فاعلی
برلن گنه تمام بولا طرغان فعلدر.

تعدیه اداتی ساکن فعللرده « در » متحرک لرده « ت » حرفیدر:
کلدر، آشات کبی .

تعدیه اداتی، لازم فعلنی متعدی، متعدی فعلنی ایکنچی - یا
اوچنچی مفعول گه متعدی قیلور: کل - کلدر - کلدرت - سو - سودر -
سودرت . آش - آشات - آشاند کبی .

۳۷: تمرین - تو بنده گی فعللردن متعدی و لازم فی آیرکز.
بلدی . کوردی . یقولادی . یغلادی . طردی . اوتوردی . سویلهدی . سوندی .
سودی . یکردی . یبتدی . اوزدی . بزدی . کیسدی . اوسدردی ، یازدی .
صردی . یاندردی . ایلهدی . ایلهتدی . ایلهتدردی .

۵۲ معلوم و مجهول

بالا یازدی
کتاب یازلدی
سبق بلندی

فعللر و آنلرک مصدری، معلوم و مجهول اولور . معلوم
فعل فاعلینه اسناد اولنغان فعلدر: یازدی کبی .

مجهول فعل ، مفعولینہ اسناد اولنغان فعلدر : یازلدی کبی
 قاعده : بر معلوم فعل فی مجهول یا صامق ایچون ماده اصلینک
 اخیرینہ ، لام اولمسه ، لام آرتدر لور : یازلدی کبی .
 اگر لام اولسه ، نون آرتدر لور . بلندی کبی .
 مجهول ، متعدی فعلدن گنه بناء ایدلور .

۳۸ : تمرین - تو بنده گی فعلدن معلوم و مجهول لر نی آبرک
 جای اچلدی . ایکمک آشالدی . اش قیلندی . آشلق اوسدی . اتچ قچقردی
 هوا ایلندی . آرش اورلدی . کوچ آلدی . شکر واندی . صاموار فابانی
 اوط سوندی .

۵۳ اشتقاق

مصدر اصلی دن او نیدی تور لی صیغه اشتقاق ایدلور (چغارلور) .
 بو تقدیرده صیغه لر غه « مشتق » و مصدر ینہ « مشتق منه » دیر لر .

کور مک دن مشتقلر :

۱ امر	(بیور مق صیغه سی)	کور
۲ ماضی شهودی	(اونکان نی کوروب سویلاو صیغه سی)	کور-دی
۳ ماضی نقلی	(اونکاننی کوچروب سویلاو صیغه سی)	کور-گان
۴ حال	(حاضرگی اشنگ صیغه سی)	کور-ه
۵ مضارع	(اخشاوچی صیغه)	کور-ر
۶ مستقبل	(کلهچک اشنگ صیغه سی)	کور-گای
۷ فعل وجوبی	(لازم اشنگ صیغه سی)	کور-ملی
۸ فعل شرطی	(شرط بولغان اشنگ صیغه سی)	کور-سه
۹ اسم الفاعل	(قیلوچی نگ اسمی)	کور-روچی
۱۰ اسم المفعول	(قیلنمش نگ اسمی)	کور-لوچی
۱۱ مبالغه	(کوب قیلوچی نگ اسمی)	کور-وچن
۱۲ اسم زمان	(اش زمانینگ اسمی)	کور-رچاق
۱۳ اسم مکان	(اش اورنینگ اسمی)	کور-ر-ش
۱۴ اسم آلت	(اش قرالی نگ اسمی)	کور-گچ
۱۷ اسم تفضیل	(آرتق قیلوچی نگ اسمی)	کور-وچیرک

۳۹: تمرین - تو بنده گی ماده لردن اونیدی تولی صیغه نی
اشفاق اینگز !

کور یاز - قرو - آری - یو - کی - باق - توک - قرق - برگ .
فائده لر : سکونلی قاف و کاف اصل ماده ننگ اخیرنده حرکه لنسه ، غین
و فارسی کاف گه آلاشیر . باغا - توگه کبی مگر آلدنده غی حرفی
هم سکونلی بولسه غنه آلاشماز . قرقا - برکه کبی
لازم فعل دن اسم مفعول واسم آلت بنا ایدلمز .
بو اونیدی صیغه دن هر قایولرینگ مثبت و منفی لرینگ
تصریفی بیان اولنور .

۵۴ امرنگ تصریفی :

امرنگ منفی سینه نهی دیرلر .

منفی		مثبت			
ثقیل	خفیف	ثقیل	خفیف		
اووقو - ما - یم (۱)	کور - مه - یم	اووقو - یم	کور - یم	متکلم	مفرد
اووقو - ما	کور مه	اووقو	کور	مخاطب	
اووقو - ما - سون	کور - مه - سون	اووقو - سون	کور - سون	غائب	
اووقو - ما - یق (۲)	کور - مه - یک	اووقو - یق	کور - یک	متکلم	جمع
اووقو - ما - کثر	کور - مه - کثر	اووقو - کثر	کور کثر	مخاطب	
اووقو - ما - سونلر (۲)	کور - مه - سونلر	اووقو - سونلر	کور - سونلر	غائب	

(۱) بونی کوبرک شیولر کور میم - کور میک - اوقومیم - اوقومیق
دیب سویلیر . حتی قزانلر برگنه یا برلن سویلیر . بوتقدیرده حال برلن التباس
بولادر . شونگ ایچون ایکی یابرلن بولغان شیولر ابلغ صایلاذر .
(۲) سون - ضمیری سن - صن ایشلسه ده ، سون دیو سین وواو برلن
یازلرغه تیشدر .

هر مصدر دن ماده اصلی سی امرنگ مفرد مخاطب صبیح
اولور . قالغان بش صیغه سی ضمیر فعلی لر آر تدر مق ایله خاص
اولور .

۴۰ : تمرین - ۳۹ نچی تمرینده گی ماده لر فی ضمیر فعلیلر برلن
تصریف ایدگز !

۵۵ ماضی شهودی ننگ تصریفی

منفی		مثبت		
ثقیل	خفیف	ثقیل	خفیف	
م - م - د - م	م - م - د - م	م - د - م	م - د - م	مفرد
م - د - م - گ	م - د - م - گ	م - د - گ	م - د - گ	
م - د - ی	م - د - ی	م - د - ی	م - د - ی	
م - د - ق	م - د - ک	م - د - ق	م - د - ک	جمع
م - د - گز	م - د - گز	م - د - گز	م - د - گز	
م - د - یلر	م - د - یلر	م - د - یلر	م - د - یلر	

ماضی شهودی علامتی « د » اداتیدر .

امردن باشقه بار چه فعللرده اصل صیغه ، مفرد غائب صیغه سی در .
۴۱ : تمرین - ۳۹ نچی ننگ ماده لرندن ماضی شهودی یاصاب
ضمیرلر برلن تصریف ایدگز .

۵۶ ماضی نقلی ننگ تصریفی

منفی		مثبت		
ثقیل	خفیف	ثقیل	خفیف	
م - م - غان - من	م - م - گان - من	م - م - غان - من	م - م - گان - من	مفرد
م - م - غان - سن	م - م - گان - سن	م - م - غان - سن	م - م - گان - سن	
م - م - غان	م - م - گان	م - م - غان	م - م - گان	

(۱) بو ضمیر فی صاغر کاف برلن (سگ) ده کوب یازالر هم سویلیلر :
کور گان سگ کبی .

۱) اوقو-م-غان-مز	کور-م-گان-مز	اوقو-غان-مز	کور-گان-مز	جمع
۲) اوقو-م-غان-سن	کور-م-گان-سن	اوقو-غان-سن	کور-گان-سن	
اوقو-م-غان-لر	کور-م-گان-لر	اوقو-غان-لر	کور-گان-لر	

عثمانلی شیوه سنده تصریفی :

۱) اوقو-م-مش-م	کور-م-مش-م	اوقو-م-شم	کور-م-مش-م	مفرد
اوقو-م-مش-سگ	کور-م-مش-سگ	اوقو-م-سگ	کور-م-مش-سگ	
اوقو-م-مش	کور-م-مش	اوقو-مش	کور-مش	
۲) اوقو-م-مش-ز	کور-م-مش-ز	اوقو-مش-ز	کور-م-مش-ز	جمع
اوقو-م-مش-سگر	کور-م-مش-سگر	اوقو-مش-سگر	کور-م-مش-سگر	
اوقو-م-مش-لر	کور-م-مش-لر	اوقو-مش-لر	کور-م-مش-لر	

ماضی نقلی علامتی خفیفلرده گان ثقیللرده گان اداتیدر . عثمانلی ده

”مش“ اداتیدر .

۴۲ : تمرین - مذکور ماده لردن ماضی نقلی یا صاب تصریف ایتکز!

۷۵ حال صیغه سینگ تصریفی :

منفی		مثبت		
ثقیل	خفیف	ثقیل	خفیف	
۱) اوقو-م-یه-م	کور-م-یه-م	اوقو-یه-م	کور-ه-م	مفرد
اوقو-م-یه-سن	کور-م-یه-سن	اوقو-یه-سن	کور-ه-سن	
اوقو-م-ی	کور-م-ی	اوقو-ی	کور-ه	
۲) اوقو-م-یه-مز	کور-م-یه-مز	اوقو-یه-مز	کور-ه-مز	جمع
اوقو-م-یه-سن	کور-م-یه-سن	اوقو-یه-سن	کور-ه-سن	
اوقو-م-یه-لر	کور-م-یه-لر	اوقو-یه-لر	کور-ه-لر	

۱) بوضمیرنی بابرلن (بز) ده کوب یازالره هم سویلرلر : کورگانیز اوقو غانیز دیو .

۲) بونی صاغر کاف برلن (سگر) سویله وچیلر و یاز وچیلر ده بار :

عثمانلی شیوه سنده :

۲	مفرد	م	کوریورم	اوقیورم	کورمیورم	اوقومیورم
خ	}	م	کوریورسک	اوقیورسک	کورمیورسک	اوقومیورسک
غ		م	کوریور	اوقیور	کورمیور	اوقومیور
۲	جمع	م	کوریورز	اوقیورز	کورمیورز	اوقومیورز
خ		م	کوریورسکز	اوقیورسکز	کورمیورسکز	اوقومیورسکز
غ		م	کوریورلر	اوقیورلر	کورمیورلر	اوقومیورلر

حال علامتی سا کنترده هاء رسمیه یا خود الفدر ، متحرک لده یا ، در
بناء علیه متحرک لرنک حرکه لری مطلقا کسره اولمق واجب اولور
قری - آری کبی . عثمانلی ده حال علامتی «یور» ، ادا تیدر .

۴۳ : تمرین - مذکور ماده لردن حال یا صاب تصریف اینکرا !
۵۸ مضارع صیغه سینک تصریفی :

مثبت		منفی	
خفیف	ثقیل	خفیف	ثقیل
م	کور-ر-من	م	کور-مه-من
خ	کور-ر-سن	خ	کور-مه-سن
غ	کور-ر	غ	کور-مه-ز
م	کور-ر-منز	م	کور-مه-منز
خ	کور-ر-سنز	خ	کور-مه-سنز
غ	کور-ر-لر	غ	کور-مه-لر

مضارع علامتی مثبت لرده «ر» منفی لرده «ز» ادا تیدر .

منفی ننگ متسکلم صیغه لرنده محذوف اولور ؛ مثالی جدولده کورله در .

مضارع حرفی آلوده غی حرف ساکن بولسه حرکه لثر.
 حرکه سی، فتحه بولسه، علامتینه (قالنده نچ-کده) الف (۱)
 یازلر: یازار، اوبار کبی. جیکل آست بولسه، علامتینه هیچ شی
 یازلاماز: کورر - بلر کبی.
 ۴۴: تمرین - مذکور ماده لردن مضارع یاصاب تصریف اینکزا!

۵۹ مستقبل صیغه سی ننگ تصریفی:

مثبت

ثقیل	خفیف	
اوقو- غای- من	کور- گای- من	م
اوقو- غای- سن	کور- گای- سن	خ
اوقو- غای	کور- گای	غ
اوقو- غای- مز	کور- گای- مز	
اوقو- غای- سز	کور- گای- سز	م
اوقو- غای- لر	کور- گای- لر	خ
		غ

منفی

ثقیل	خفیف	
اوقو- م- غای- من	کور- م- گای- من	م
اوقو- م- غای- سن	کور- م- گای- سن	خ
اوقو- م- غای	کور- م- گای	غ
اوقو- م- غای- مز	کور- م- گای- مز	
اوقو- م- غای- سز	کور- م- گای- سز	م
اوقو- م- غای- لر	کور- م- گای- لر	خ
		غ

مستقبل علامتی خفیلرده « گای » ثقیلرده « غای » ادا تیدر.
 ۴۵: تمرین مذکور ماده لردن مستقبل یا صاب تصریف اینکزا

عثمانلی شیوه سنده مستقبل نگ تصریفی:

مثبت		منفی	
خفیف	ثقیل	خفیف	ثقیل
م	م	م	م
مفرد	مفرد	مفرد	مفرد
خ	خ	خ	خ
غ	غ	غ	غ
م	م	م	م
جمع	جمع	جمع	جمع
خ	خ	خ	خ
غ	غ	غ	غ

۶۰ فعل وجوبی نگ تصریفی:

م	م	م	م
مفرد	مفرد	مفرد	مفرد
خ	خ	خ	خ
غ	غ	غ	غ
م	م	م	م
جمع	جمع	جمع	جمع
خ	خ	خ	خ
غ	غ	غ	غ

فعل وجوبی علامتی « ملی » ادا تیدر. فعل وجوبی ترك شیوه سنده
 خاصدر.

۶۱ فعل شرطی نگ تصریفی:

منفی		مثبت	
ثقیل	خفیف	ثقیل	خفیف
اوقو - مسه - م	کور - مسه - م	اوقو - سه - م	کور - سه - م
اوقو - مسه - گ	کور - مسه - گ	اوقو - سه - گ	کور - سه - گ
اوقو - مسه	کور - مسه	اوقو - سه	کور - سه
اوقو - مسه - ق	کور - مسه - ک	اوقو - سه - ق	کور - سه - ک
اوقو - مسه - گز	کور - مسه - گز	اوقو - سه - گز	کور - سه - گز
اوقو - مسه - لر	کور - مسه - لر	اوقو - سه - لر	کور - سه - لر

۴۷: تمرین - مذکور ماده لر تصریف ایدلر .

۶۲ اسم الفاعل نگ تصریفی:

ثقیل	خفیف
اوقو - چیه - من	کور - وچیه - من
اوقو - چیه - سن	کور - وچیه - سن
اوقو - چیه - در	کور - وچیه - در
اوقو - چیه - مز	کور - وچیه - مز
اوقو - چیه - سز	کور - وچیه - سز
اوقو - چیه - درلر	کور - وچیه - درلر

۴۸: تمرین - مذکور ماده لر تصریف ایدلر .

۶۳ اسم المفعول نگ تصریفی:

ثقیل	خفیف
اوقو - ل - وچیه - من	کور - ل - وچیه - من
اوقو - ل - وچیه - سن	کور - ل - وچیه - سن

غ	کور - ل - وچی - در	اووقو - ل - وچی - در
م	کور - ل - وچی - مز	اووقو - ل - وچی - مز
خ	کور - ل - وچی - سز	اووقو - ل - وچی - سز
غ	کور - ل - وچی - درلر	اووقو - ل - وچی - درلر

اسم الفاعل مصدر معلومنگ، اسم المفعول مصدر مجهولنگ
 ماده اصلیه سینه «وچی» اداتین آرتدر مق ایلن بنا ایدلور.
 اسم فاعل برلن اسم مفعولنگ منفی لری، «وچی» اداتی نگ
 آلدینه ادات نفی (م - ما) نی آرتدر مق ایلن بنا ایدلور:
 کورموچی - کورلموچی - اوقوموچی - اوقولماوچی کبی.
 ٤٩: تمرین - معلوم ماده لر تصریف ایدلر.

٦٤ مبالغه صیغه سی نگ تصریفی:

مثبت		
ثقیل	خفیف	
اووقو - چان - من	کورو - چن - من	م
اووقو - چان - سن	کورو - چن - سن	خ
اووقو - چان - در	کورو - چن - در	غ
اووقو - چان - مز	کورو - چن - مز	م
اووقو - چان - سز	کورو - چن - سز	خ
اووقو - چان - درلر	کورو - چن - درلر	غ

٥٠: تمرین - مذ کور ماده لر تصریف ایدلر.

منفی سی

ثقیل	خفیف	
اوقو-ماو-چان-من	کور-م-وچن-من	م } مفرد خ } غ }
اوقو-ماو-چان-سن	کور-م-وچن-سن	
اوقو-ماو-چان-در	کور-م-وچن-در	
اوقو-ماو-چان-مز	کور-م-وچن-مز	م } جمع خ } غ }
اوقو-ماو-چان-سز	کور-م-وچن-سز	
اوقو-ماو-چان-درلر	کور-م-وچن-درلر	

مبالغه صیغه سی اسم مصدرنگ اخیرینه خفیفلرده،، چن ”
ثقیللرده،، چان ” اداتین آرتدرو برلن حاصل اولور .

۵۱: تمرین - معلوم ماده لر تصریف ایدلر .

۶۵ اسم زماننگ تصریفی :

ثقیل	خفیف	
اوقو-ر-چاغ-م	کور-ر-چاغ-م	م } مفرد خ } غ }
اوقو-ر-چاغ-گ	کور-ر-چاغ-گ	
اوقو-ر-چاغ-ی	کور-ر-چاغ-ی	
اوقو-ر-چاغ-مز	کور-ر-چاغ-مز	م } جمع خ } غ }
اوقو-ر-چاغ-گزر	کور-ر-چاغ-گزر	
اوقو-ر-چاغ-ی	کور-ر-چاغ-ی	

اسم زمان صیغه سی مضارعنگ مفرد غائب صیغه سینه «چاق»
اداتین آرتدرمق ایلن بناء ایدلور . آنگده قافی یوقاریده مذکور
قاعده گه بناء غین گه قلب ایدلور .

۵۲: تمرین - مذکور ماده لر تصریف ایدلر .

اسم زمان ، و مکان ، و آلت صیغه لری ضمیر اضافیلر بر
تصرف اولندیغی کبی احوال اسم ایله ده تصرف اولنور
کور-ر-چاق | کور-ر-چاق-دن | کور-ر-چاق-برلن
کور-ر-چاقنی | کور-ر-چاق-غه | کور-ر-چاق-نگ
کور-ر-چاق-ده | کور-ر-چاق-ایچون | کور-ر-چاق-ی
۵۲: تمرین - معلوم ماده لر تصرف ایدلر .

۶۶ اسم زمان صیغه سی نگ تصرفی :

ثقیل

خفیف

مفرد		جمع	
م	کور-ر-تش-م	م	اوقو-ر-تش-م
خ	کور-ر-تش-ک	خ	اوقو-ر-تش-ک
غ	کور-ر-تش-ی	غ	اوقو-ر-تش-ی

اسم مکان صیغه سی مضارع نگ مفرد غائب صیغه سینه « تش
اداتین آرتدر مق ایلن بنا ایدلور .
۵۴: تمرین - مذکور ماده لر تصرف ایدلر .

۶۷ اسم آلت نگ تصرفی :

ثقیل

خفیف

مفرد		جمع	
م	کور-گچ-م	م	اوقو-غچ-م
خ	کور-گچ-ک	خ	اوقو-غچ-ک
غ	کور-گچ-ی	غ	اوقو-غچ-ی

اسم آلت ماده اصلیه گه خفیلر ده « گچ » ثقیلر ده « غچ » اداتین

آرتدر مق ایلن بناء ایدلور . اسم آلت هر ماده دن بناء ایدلمز .
۵۵ : تمرین - معلوم ماده لر تصریف ایدلر .

۶۸ اسم تفضیل نگ تصریفی :

ثقیل		خفیف	
مفرد	جمع	مفرد	جمع
اوقو-چی-راق-من	اوقو-چی-راق-مز	کور-وچی-رک-من	کور-وچی-رک-مز
اوقو-چی-راق-سن	اوقو-چی-راق-سز	کور-وچی-رک-سن	کور-وچی-رک-سز
اوقو-چی-راق-در	اوقو-چی-راق-درلر	کور-وچی-رک-در	کور-وچی-رک-درلر

اسم تفضیل ، اسم الفاعل نگ آخیرینه خفیلدرده « رک » ثقیللدرده
« راق » اداتین آرتدر مق ایلن بناء ایدلور .

۶۹ افعال ناقصه

افعال ناقصه (تمام بولمغان فعللر) سکر نوع فعللدر .
بر نیچی سی آلمق مصدر ینگ مشتقاتیدر که هر ماده دن حال
صیغه سینک مفرد غائبی ایلن مرکب بولغانده افعال ناقصه دن اولوب
مجموع مرکبگه « فعل اقتداری » دیرلر : کوره آلدن . اوقی آلدن کبی .
اشتقاق و تصریفی معلومدر .
عثمانلی شیوه سنده فعل اقتداری نگ « آلمق » ماده سی اورنده
« بلیک » استعمال اولنور : کوره بلدن . اوقویه بلدن کبی . ماده اصلیه سی
متحرک بولغان حالنگ یاسی صوگنده بر هاء رسمیه ایلن .
اشتقاق و تصریفاتی ظاهر در مگر منفیسی کوره ممک-اوقویه ممق
اولور که ، کوره آلمق اوقی آلماق دن مخفدر .

کور.مدی	کور.مدگ	کور.مدم	ماضی شهودی :
کور.ممش	کور.ممشگ	کور.ممشم	ماضی نقلی :
کور.میور	کور.میورسگ	کور.میورم	حال :
کور.مز	کور.مزشگ	کور.مزم	مضارع :
کور.میهچک	کور.میهچکسگ	کور.میهچکم	مستقبل :
کور.مملی	کور.مملیگ	کور.مملیم	فعل وجوبی :
کور.میه	کور.میهسگ	کور.میهیم	فعل التزامی :
کور.مسه	کور.مسهگ	کور.مسهم	فعل شرطی :

۵۵ : تمرین - مذکور فعللرنی تمام تصریف ایتدر لر .

۷۰ فعل تعجیلی

ایکنچی سی بیرمک مصدر ینگ مشتقاتیدر که بونلرده حال صیغه سینگ مفرد غائبی ایلن مرکب بولغانده افعال ناقصه دن اولوب مجموع مرکب که « فعل تعجیلی » دیر لر : اوقی بیردم - یازه بیردم کبی عثمانلی شیوه سنجه تصریفاتی :

کور.یوریدی	کور.یوریدک	کور.یوریدم	ماضی شهودی :
کور.یوریمش	کور.یوریمشگ	کور.یوریمشم	ماضی نقلی :
کور.یوریور	کور.یوریورسگ	کور.یوریورم	حال :
کور.یورهچک	کور.یورهچکسگ	کور.یورهچکم	مستقبل :
کور.یوریر	کور.یوریرسگ	کور.یوریرم	مضارع :
کور.یوریه	کور.یوریهسگ	کور.یوریهیم	فعل التزامی :
کور.یورملی	کور.یورملیگ	کور.یورملیم	فعل وجوبی :
کور.یورسه	کور.یورسگ	کور.یورسهم	فعل شرطی :

۷۱ فعل مقاربه

اوچنچی سی یازمق مصدر ینگ مشتقاتیدر .
 بونلرده حال صیغه سینک مفرد غائبی ایلن مرکب بولسه لر
 افعال ناقصه دن اولوب مجموع مرکب گه « فعل مقاربه » دینور :
 کوره یازدم . اوقی یازدم کبی .

۷۲ فعل اهتمامی

دوردنچی سی کورمک مصدر ینگ امریدر . بوده حال
 صیغه سی ایلن مرکب بولغانده افعال ناقصه دن اولوب مجموع مرکب گه
 « فعل اهتمامی » دینور : یازه کور . اوقی کور کبی .

۷۳ فعل استمراری

بشنچی سی کلمک و قالق مصدر لر ینگ مشتقاتیدر . بونلرده
 حال صیغه سی ایلن مرکب بولغانده افعال ناقصه دن اولوب مجموع
 مرکب گه « فعل استمراری » دینور : اوقی قالدیم . اوقی کلدیم کبی .
 آلتنچی سی طرمق مصدر ینگ مشتقاتیدر . بوده حال صیغه سی
 برلن مرکب بولغانده افعال ناقصه دن اولور : کوره طردم .
 وقی طردم کبی .

یدنچی سی بولمق عثمانلیده اولمق مصدر ینگ مشتقاتیدر ، بونلر
 رر صفت برلن مرکب بولغانده افعال ناقصه دن اولور لر .
 لی بولدم . عالم بولدم . جاهل بولدم کبی .
 ونده سماعی و قیاسی صفتلر برلن اشتقاق و تصریف ایتدر لر .
 بو جمله مرکب فعللر ینگ اشتقاق و تصریفاتی معلومدر . بو
 فعللر بسیط بولغانده « فعل تام » اولور لر .

۷۴ فعل اعانه

سکزنچیسی « ایدی - ایمش - ایکن - ایرر - ایمر - ایسه » فعللر یدر .

بونلرغه « فعل اعانه » دیرلر . ماده اصلیه سی اولغان « ای » ویر
دن باشقه مشتقاتی ، مستعمل دگل لر در . هر قایچان بر فعل
صفت برلن مرکب اولورلر : حسن عالم ایدی . یازه ایدی . اوفی ایدی
تصریفاتی ظاهر در .

۵۶ : تمرین - فعل تعجیلی - فعل مقاربه - فعل اهمائی -
استمراری - فعل اعانه نیندی فعللر ؟ و تصریفلری نیچک ؟
ایتاک

۷۵ استفهام کلمه لری

استفهام کلمه لری بر نرسه حقنده بلك آلر ایچون قوللانغا
سوزلر در : کم - نی - قای - قایسی - قایچان - قایده - قایه کبی
بو کون سرگه کم کیلدی ؟

۵۷ : تمرین - استفهام کلمه لری نیلر ؟ اول نی دیگان سوز

۷۶ فعل اسملری

فعل اسملری (فعل امر - یا ماضی - یا حال) معناسنده بولغان اسملر در
چو - یه - مه - ایده - قنی - اص - اش - آه - اوه - آی - آباو
تقو - آی - وای - هایهای - اوخ - اوهو - ایهی - آخ - اوف کبی
گزکز - ساب - پس پس - پریس کبی .
مه کتابکئی ایده درسکه کبی .

۵۸ : تمرین - فعل اسملری نیلر ؟ نیندی معنالرده ؟

۷۷ کنایه لر

کنایه بلمسز معناسندن بیلگولی بر سوز یا صفت یا مقدار
مراد بولغان سوزلر در : شولای - آلائی - بولای - تگیلای - آندی
بوندی - تگیندی - اولچیکلی - بو چیکلی کبی .
مین آگا شولای شولای ایتدم دیدی .

۵۹: تمرین - کنایه نیندی کلمه ؟ نیلر ؟

۷۸ طاوشلر

طاوشلر ، بر نر سه نك طاوشين حكايت قيله طرغان سوزلردر :
شبر ، شبر - چتر چتر - شاق پوق - مياها - مياو - كير كريكوك الخ
كبي .
بو يه گه شبر شبر ياغور ياوا .

۶۰: تمرین : طاوشلر نیلر ؟ نیندی کلمه لر ؟

۷۹ بیان وقید کلمه لری

بیان وقید کلمه لری ، فعل و غیر حرکتلر نك صفتلری کبی
سوزلردر : اکرین - تیز - شب - نق - جیاو - نق - قل - بایناق
کبی .

بو کون نق تن اور تاسنده یاغین بولدی کبی .
۶۱: تمرین - بیان وقید کلمه لری نیلر ؟ مثالی نیچک ؟

۸۰ ادات = حرف

بر کلمه نی ایکنچی کلمه گه قوشار ایچون حاضر لی طرغان
وزلر گه "حرف" و "ادات" دیلر ، ترکیده او نبر تور لی حرف باردر :
حرف جر (طارنوچی حرف) - حرف عطف (اُستاو) حرفی
عرض (استهو) حرفی - جواب حرفی - تفسیر (آچو) حرفی
شنا (چغارو) حرفی - ندا (چاغرو) حرفی - شرط
رفی - نفی (طیو) حرفی - استفهام (فهم صراو) حرفی - توقع
کتو) حرفی . هر قایسی ترتیبی ایله بیان ایتلر .

۶۲: تمرین - ترکیده نیچه ترلی حرف بار ؟ نیلر ؟

۸۱ حرف جر لر

حرف جر ، فعل ننگ یا صفت ننگ معناسین اسمگه نیلر
طارتوچی حرفلر در ، که بونلر در : نی - ده - دن - گه - غا
صاری - صارتین - طابا - ایچون - برلن - اوزره - کبی - کیک
تیک - صمان - لای - دی - دای - کوره - کبی .

قیاش آفق دن چقدی - آی آفق غه ایندی (۱)

۶۳: تمرین - حرف جر لر نیلر ؟ نیچون آنلر غه حرف جر لر

۸۲ عطف حرفلری

عطف حرفی ، بر سوزنی بر سوز گه ، یا که بر جمله نی
جمله گه استهونی بلدره طرغان حرفلر در ، که بونلر در : ده - دخی
طاغی - ینه - کنه - که - و - ب - یه - یا که - یایسه - یاخود - هم
اوق - لکن - اما - بلکه - چ - چه - زیرا - چونکه - ای - کبی
علی مکتب گه کیتدی سین ده بار .

۶۴: تمرین - عطف حرفلری نیلر ؟ نیچون آنلر غه عطف
حرفلری دیلر ؟

۸۳ استثنا حرفلری

استثنا حرفی ، بر نرسه نی بر حکمدن چغارونی بلدره طرغان
حرفلر در ، که بونلر در : مگر - لکن - سز - دن باشقه - دن غیر
دن اوزر گه - الا - فقط - کبی .

(۱) بو مثال ده ، ، دن ، ، برلن ، ، غا ، چقدی و ایندی فعللر ننگ معناسین
آفق غه قوشار غه طارتوب طرالر : شونگ ایچون عربچه ده ، ، جار ،
اسمگه ، ، مجرور ، دیلر .

صیف ده هر شا گرد اوقی، مگر احمق شا گرد گنه .
 ۶۵ : تمرین - استشنا حرفلری نیلر ؟ استشنا نی دیگان سوز ؟

۸۴ ندا حرفلری

ندا حرفی ، براونی اوزینه قاراته سی کیلگانه ایتله طرغان
 حرف در، که بونلردر : ای - ا - ای - آی - یا کبی .

ای افندم ! قایه باراسر ؟

۶۶ : تمرین - ندا حرفلری نیلر ؟ نیندی حرفگه ندا حرفی دیلر ؟

۸۵ شرط حرفلری

آلده غی جمله نگ آرتده غی جمله گه شرط بولوین ، یا
 ایکنچی نگ اول گه لازم بولوین بلدره طرغان حرف گه شرط
 حرفی دیلر ، گه بونلردر : سه - ایسه - اگر کبی .
 سبق نی بلسه گ اوقورسگ

۶۷ : تمرین - شرط حرفلری نیلر ؟ نیندی حرفگه شرط

حرفی دیلر ؟

۸۶ عرض حرفلری

بر نر سه نی یمشاقلق برلن استه گانه ایتله طرغان حرفگه

عرض حرفی دیلر ، که بونلردر : چی - ا . کبی .

او او گه قایتچاچ بر خط یازسن ا . . یازچی .

۶۸ : تمرین - عرض حرفلری نیلر ؟ عرض نر سه ؟

۷۷ جواب حرفلری

جواب حرفی بر سوزنگ جوابنده ایتله طرغان حرفدر ،

که بونلردر : آ - آهه - آآ - ای - ایو - خوش کبی .

حسن افندی ! آ .

۶۹ : تمرین - جواب حرفی نیندی حرف ؟ نیلر ؟

۸۸ تفسیر حرفلری

تفسیر حرفی بر سوزنگ معناسین آچار ایچون اینله طرغان
حرف در ، که بونلردر : یعنی - ای .

بو بزننگ سکلمز یعنی برادر مزنگ قری بولا .

۷۰ : تمرین - تفسیر حرفی نیندی حرف ؟

۸۹ نفی حرفلری

نفی حرفی ، بر اش نگ ، یا مضمون جمله نگ بولماوین بلدر
طرغان کلمه در ، که بونلردر : توگل - یوق - مه - ما - می - خیر کبی
بو مینم اشم توگل .

۷۱ : تمرین - نفی حرفی نیندی حرف ؟ نیلر ؟

۹۰ استفهام حرفلری

بر نرسه حقنده فهم و آگ صوراونی آگللاته طرغان حرفگه
« استفهام حرفی » دیلر ، که بونلردر : می - مو - منی کبی .
سز بو کون بازارغه چغاسزمی ؟

۷۲ : تمرین - استفهام حرفی نیندی حرف ؟ نیلر ؟

۹۱ توقع حرفلری

توقع حرفی ، بر سوزدن صوگ مخاطب دن بر بر اش کتونف
آگللاتا طرغان حرف در که بونلردر : ایندی - له - لا - لاصا - لاباصا
کبی . درس وقتی اوتدی ایندی .

۷۳: تمرین: توقع حرفی نیندی حرف؟ نیلر؟

۹۲ تأکید حرفلری

تأکید اداتلری، بر جمله‌نگ مضمونین - یا که بر صفت‌نگ معناسن برکتر ایچون بولغان کلمه‌لردر: آنق-نق-البتّه-اصلا-غایت-غن-گن-بیک.
مین بو کون بیک کوب یازدم.

۹۳ ظن اداتلری

ظن اداتی بر اش حقنده کیسه بلمگانلکنی بلدروچی کلمه‌در که بولردر: بوغای - الله:
علی افندی قایتقان بوغای.

۷۴: تمرین - تأکید وظن اداتلری نیلر؟ مثاللری نیچک؟

۹۴ ترلی اداتلر

ایکان - حال اداتیدر.
مین آنی سبغین بله دیب طردم اول بلمی ایکان.
گنه حصر اداتیدر:
یازارغه برگنه بیت قالدی.
چق - چک تصغیر اداتیدر.
قاپچق - توینچک کبی. کوچک قاب و کوچک توبن دیمک
۷۵: تمرین - حال - وحصر - وتصغیر اداتلری نیلر؟ مثاللری نیچک؟

۹۵ اعراب

مفردلرنگ اعرابی - یا که تحلیلی، هر برم برم کلمه‌نی قاراب اسمی حرفی ایکانین بلگاچ قای نوعدن ایکانلکلرین بیان ایتمکدر. مثال:

اینانه سن بو دنیا به

بو دنیانگ دوسی یوقدر

- بوکون دوس بولغانین ایرتن
 بو - اسم اشاره مفرد یاقن ایچون
 دنیا - اسم جنس مفرد متصرف
 ننگ - مضاف الیه اداتی
 دوس - اسم جنس مفرد متصرف (خلاف قیاس، قیاسی تا برلن در
 ی - مضاف علامتی غائب ایچون
 یوق - اسم صفت اصلی
 در - ربط اداتی
 اینان - اینانمق دن امر حاضر
 مه - نفی اداتی امرنی نهی یاصیدر
 سن - ضمیر شخص مفرد مخاطب ایچون
 بو - اوتدی
 دنیا - اوتدی
 یه - مفعول الیه اداتی عثمانلیچه
 بو - اوتدی
 کون - اسم زمان متصرف
 دوس - اوتدی
 بولغان - بولمق دن فعل ماضی نقلی صفت اورننده
 ی - اوتدی
 ن - مفعول به اداتی ضمیر آرتنده یاسی طاشلانغان .
 ایرتن - اسم زمان غیر متصرف
 ایدر - ایتمک دن فعل مضارع غائب (ایتر)
 تسلیم - اسم عربچه
 او - اول دن جیکلیتلگان اسم اشاره
 دشمنان - اسم جنس مفرد متصرف

ایدر تسلیم او دشمنان

مجید

۱ - مفعول اليه اداتی عثمانلیچه

۷۶: تمرین - بر نیچه عبارتنک اعرابی بیان ایتدر لر.

والحمد لله على التمام

۵ نجی جمادی الاولی سنة ۱۳۲۱ هجرية.

اخطار:

معلم افندیلر کتابده کورستلگان مثاللر برلنگنه قناعتلنمهیپ
اوزلرندن آرتدرب تمرینلر یاساسه لرینه فائده لیرک بولاچقدر.

اعتذار:

مین بو کتابده حرفلرنک و باشقه کلمه لرنک هر نوع
 و نوعلر نندنده هر صنفین یازا آلدیم دیب دعوی ایتیم . مین
خاطر مگه کیلگانلرنی گنه یازدم . حتی مفصل ترکی صرفده غیر
 کوبسین یازمادم . بناء علیه بوندن صوگ یاصالاحق کتابلردم
 نوعسین و هر صنفینده آرئدر براق یاصاولری مأمولدر .
 دخی کلمه لرنک هر نوعسینه اسملر قویوده خطا ایتسه مده عذر
 قبول اولغای ایدی ؛ چونکه بونلرنک کوبسندن مین اوزمدن
 بیانلرغه اچرامادم . مثالیه - مه کبی سوزلرنی « اسم فعل » دیدم
 یازغای - کورگای فعلین « مستقبل » دیدم ، بوغای - ئلله ، کلمه لرنی
 ظن اداتی دیدم . بو قیلدن اصطلاحلر مفصل ترکی صرفده
 کوبرک بولاچقدیر . چونکه اوزتلین طوپاس صایغان ترکی کتابلرنده
 و آنلردن غنه کوچرب یاصالغان بزنگ ترکی صرفلرنده اعتبارغه
 آنماغان کوب سوزلر اول کتابده یازغاندر .

1